

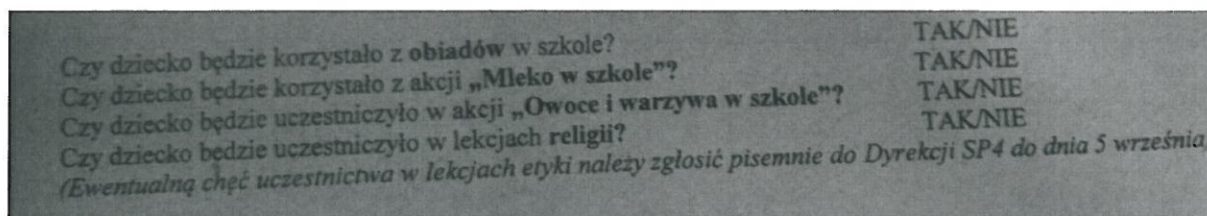
Fundacja Wolność od Religii
Ul. Fryderyka Chopina 41 lok. 2
20-023 Lublin

Lublin, 16.09.2016 r.

Dyrekcja Szkoły Podstawowej nr 4 im. Władysława Broniewskiego
Ul. Walerego Sławka 9
Warszawa 02-495

Szanowni Państwo

Od rodziców uczniów uczęszczających do zarządzanej przez Państwa placówki otrzymaliśmy informację, iż wymagane są oświadczenia o nieuczestniczeniu w lekcjach religii, co potwierdza załączony poniżej, używany przez Państwa formularz:

Działając imieniem Fundacji Wolność od Religii z siedzibą w Lublinie, w ramach prowadzonej kampanii społecznej na rzecz przestrzegania w naszym kraju prawa oświatowego, jak również w związku z wejściem w życie z dniem 1 września 2014 roku Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej (MEN) z dnia 25 marca 2014 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z dnia 14 kwietnia 2014 r, poz. 478) chcielibyśmy zwrócić Państwa uwagę na następujące zagadnienia związane z poszanowaniem uprawnień rodziców i uczniów szkół publicznych.

I. Na zasadzie § 4 ust. 2 pkt. 1) Rozporządzenia MEN z dnia 7 lutego 2012 roku w szkolnym planie nauczania uwzględnia się wymiar godzin „zajęć religii lub etyki, zgodnie z przepisami w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach”, tj. zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. (Dz. U. z dnia 24 kwietnia 1992 r. z późn. zm.)

Na mocy § 1 ust. 1 Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 września 2014 roku „§ 1. 1. W publicznych przedszkolach organizuje

się, w ramach planu zajęć przedszkolnych, naukę religii na życzenie rodziców (opiekunów prawnych). W publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, zwanych dalej «szkołami», organizuje się w ramach planu zajęć szkolnych naukę religii i etyki:

- 1) w szkołach podstawowych i gimnazjach - na życzenie rodziców (opiekunów prawnych),
 - 2) w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych - na życzenie bądź rodziców (opiekunów prawnych), bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu religii i etyki decydują sami uczniowie.
2. Życzenie, o którym mowa w ust. 1, jest wyrażane w formie pisemnego oświadczenia. Oświadczenie nie musi być ponawiane w kolejnym roku szkolnym, może jednak zostać zmienione.
3. Uczestniczenie lub nieuczestniczenie w przedszkolnej albo szkolnej nauce religii lub etyki nie może być powodem dyskryminacji przez kogokolwiek w jakiegokolwiek formie”.

Natomiast zgodnie z uzasadnieniem do projektu ww. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 marca 2014 roku, począwszy od dnia 1 września 2014 roku, w związku z nową treścią § 2 ust. 2 Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku, (z którego usunięto limit 3 uczniów jako minimalny w grupie nauczania religii lub etyki) „wprowadzenie tej zmiany pozwoli zapewnić naukę etyki każdemu uczniowi zainteresowanemu udziałem w zajęciach z tego przedmiotu, eliminując jednocześnie wskazane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka przypadki odmowy zorganizowania lekcji etyki ze względu na brak wymaganej liczby uczniów.”

Jednocześnie zgodnie z § 1 ust. 2 Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku nie ulega już jakimkolwiek wątpliwościom, że począwszy od dnia 1 września 2014 roku **niezbędną przesłanką** dla zorganizowania w ramach planu zajęć szkolnych nauki religii lub etyki jest uprzednie otrzymanie przez osobę pełniącą funkcję dyrektora publicznego przedszkola lub publicznej szkoły, od rodzica (opiekuna prawnego) lub odpowiednio ucznia, **oświadczenia w formie pisemnej** podpisanego przez rodzica (opiekuna prawnego) lub odpowiednio ucznia obejmującego oznaczenie imienia i nazwiska ucznia oraz życzenie (deklarację) uczestnictwa w zajęciach z określonej religii lub etyki.

Nie jest przy tym dopuszczalne przez przepisy prawa odbieranie przez szkołę lub przedszkole publiczne od rodziców lub uczniów oświadczeń (negatywnych deklaracji) wskazujących, że uczeń nie będzie uczęszczał na religię lub etykę, lub też przedkładanie rodzicom wzorów oświadczeń, które preferują wybór zajęć z jakiegokolwiek religii lub z etyki. **Procedura przyjmowania przedmiotowych oświadczeń od rodziców lub uczniów nie może bowiem naruszać dyspozycji art. 53 ust. 7 Konstytucji RP, który wskazuje, że „Nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawniania swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania”.**

Innymi słowy brak pisemnego oświadczenia, złożonego do dokumentacji prowadzonej przez szkołę uniemożliwia dopuszczenie ucznia do zajęć z religii lub etyki.

II. Jednocześnie, w oparciu o liczne skargi zgłaszane do naszej Fundacji przez rodziców i uczniów szkół z terenu całego kraju wskazujemy Państwu poniżej następujące zagadnienia, wyrażając przy tym nadzieję, że opisywane nieprawidłowości nie mają miejsca w kierowanej przez Państwa publicznej placówce oświatowej.

II. 1 Wskazujemy, że z istoty rzeczy życzenie rodziców lub uczniów danej szkoły dotyczące uczestnictwa w lekcjach religii lub etyki nie może być złożone przed zakończeniem kwalifikacji uczniów do szkoły, zanim dzieci staną się uczniami danej szkoły, a zatem z oczywistych względów nie może być zawarte we wniosku o przyjęcie dziecka do szkoły.

W związku z powyższym druki wniosków o przyjęcie dziecka do szkoły, nie powinny zawierać jakichkolwiek odniesień dotyczących zamiaru uczęszczania dzieci na lekcje określonej religii lub etyki lub jednocześnie i określonej religii i etyki, jako informacji żądanej bez podstawy prawnej, z oczywistym naruszeniem prawa oświatowego, jak i art. 53 ust. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

II.2 Z uwagi na specyficzny tryb zatrudniania w szkołach publicznych księży, zakonnic, katechetek lub katechetów nie jest dozwolone prowadzenie zajęć w szkołach publicznych przez ww. osoby z innych przedmiotów niż lekcja religii w zakresie określonym w pisemnym skierowaniu do danego przedszkola lub szkoły wydanego przez właściwe władze zwierzchnie kościoła lub związku wyznaniowego. Katalog uprawnień ww. osób jest określony w § 5 i następujących paragrafach Rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 roku i jako wyjątek od reguły nie może być interpretowany rozszerzająco.

W szczególności dotyczy to ww. osób, które nie posiadają kwalifikacji określonych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r., poz. 1207).

Wykonywanie tzw. „zastępstw” w szkole publicznej przez ww. osoby, niezależnie od braku podstawy prawnej, może w przypadku nieszczęśliwych zdarzeń losowych w czasie takich zajęć skutkować modyfikacją odpowiedzialności cywilnej za szkody na osobie i mieniu, a w konsekwencji może rodzić wątpliwości co do zakresu obowiązywania ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z zawieranych przez szkoły umów ubezpieczeniowych (NNW).

II.3 W wielu szkołach zajęcia z religii lub z etyki są w ramach planu zajęć umiejscowione w środku zajęć lekcyjnych, a nie przed lub po podstawowych zajęciach lekcyjnych. Niezależnie od tego, że takie działania w istocie rzeczy naruszają normę art. 53 ust. 4 Konstytucji RP, to w przypadku dzieci w wieku przedszkolnym naruszają podstawowe zasady pracy wychowawczej z dziećmi w wieku przedszkolnym, którym z zgodnie z podstawą programową Rzeczypospolita Polska, ma zapewnić „możliwość wspólnej zabawy i nauki w warunkach bezpiecznych, przyjaznych i dostosowanych do ich potrzeb rozwojowych”. W przypadku dzieci starszych, w takich przypadkach szkoła w miejsce bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego, oferuje dzieciom pole do budowania nieufności a często agresji między rówieśnikami. W praktyce zatem, niektóre jednostki szkolnictwa publicznego, podlegające kontroli Ministra Edukacji Narodowej wprowadziły system segregacji dzieci, w oparciu o kryterium przynależności lub braku przynależności ich rodziców do kościołów lub

związków wyznaniowych.

III. W 2015 roku na zlecenie Rzecznika Praw Obywatelskich został przygotowany i opublikowany raport na podstawie badania „Dostępność lekcji religii mniejszościowych i lekcji etyki w ramach systemu edukacji szkolnej”. Autorzy raportu wskazują, iż „umiejscowienie lekcji etyki w szkolnym planie lekcji ma duże znaczenie dla frekwencji na tych zajęciach, jest też poważnym wyzwaniem organizacyjnym dla władz szkoły, związanym również z koniecznością zapewnienia opieki pedagogicznej dla tych uczniów, którzy na zajęcia te nie chodzą (zwłaszcza, gdy odbywają się one w środku dnia szkolnego).” Oczywiście jest, iż uczniom zainteresowanym udziałem w lekcjach etyki łatwiej jest zrezygnować z oczekiwania na nią do **późnych godzin popołudniowych**, niż kiedy organizowana jest w **środku planu zajęć, jak religia**.

Rzecznik Praw Obywatelskich uznał za przejaw dyskryminacji w dostępie do lekcji etyki:
„Negatywną reakcją na zgłoszenie chęci udziału w lekcjach etyki przez rodziców, młodzież i dzieci (...) Odmowę organizacji lekcji etyki ze względu na małą liczbę chętnych. (...) Odmowę zorganizowania lekcji etyki ze względu na brak nauczyciela, brak funduszy lub z innych powodów. (...)”

Organizowanie lekcji etyki w godzinach w placówkach utrudniających uczestnictwo w lekcji, np. poza standardowymi godzinami lekcyjnymi, w placówkach międzyszkolnych oddalonych od miejsca zamieszkania ucznia.

Nieinformowanie o możliwości wyboru etyki, niewpisywanie lekcji etyki do planu zajęć szkolnych, opóźnianie uruchomienia zajęć z etyki względem początku roku szkolnego.”

IV. Mając powyższe zagadnienia na uwadze, bardzo prosimy o zwrócenie szczególnej uwagi na zapewnienie w kierowanej przez Państwa placówce oświatowej poszanowania ww. przepisów prawa oświatowego jak i konstytucyjnych uprawnień rodziców i uczniów.

Prosimy również o poinformowanie Fundacji, z zachowaniem formy pisemnej o wprowadzonych zmianach na formularzu dotyczącym uczestniczenia w lekcji religii bądź etyki.

W przypadku jakichkolwiek pytań lub wątpliwości zapraszamy Państwa do odwiedzenia naszej strony www.wolnoscodreligii.pl lub o przesłanie pytań drogą mailową na adres fundacja.wor@gmail.com.

Dorota Wójcik
Prezeska Zarządu